

23.7.2017

לכבוד,
מר דוד לפלר
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ובניה,
מחוז דרום

בדוא"ל: davidle@iplan.gov.il

הנדון: הפרה לכאורה של הוראות לסגירת ושיקום המאגר שקרס על ידי חברת רותם אמפרט

בשם מרשתי, עמותת "אדם טבע ודין", הריני מתכבד לפנות אליך בדחיפות בעניין שבנדון כדלקמן:

1. כידוע, ביום שישי 30.6.17 אירע אירוע חמור במיוחד של דליפת שפכים חומציים מבריכה מס' 3 המשמשת לאגירת ושיקוע פוספוגבס הנוצרים בתהליכי ייצור חומצה זרחתית במפעל של חברת רותם אמפרט, חברת בת של חברת כי"ל (להלן: "האירוע").

2. אירוע הדליפה, עליו דווח בהרחבה בכלי התקשורת, הביא לזרימה עוצמתית של מי שפכים חומציים בהיקף של כ-200,000 מטרים מעוקבים (על פי הערכת רשות המים) במורד שמורת הטבע של נחל אשלים, ולזיהום של כ-20 ק"מ מאורך הנחל. לפי הדיווחים המעודכנים, כבר בשלב זה ברור כי לנחל נגרם נזק אקולוגי כבד אשר מתבטא כבר כעת בגוויות של בעלי חיים שנמצאו בנחל, ואשר יקח שנים רבות לשקמו, כאשר יש חשש ממשי כי חלק משמעותי מהנזק שנגרם הוא בלתי הפיך.

3. בעקבות האירוע, עמותת 'אדם טבע ודין' פתחה בבדיקה מעמיקה של התשתית החוקית לפעילות מפעלי חברת רותם אמפרט באתר מישור רותם. זאת, בהמשך למעקב של הארגון אחר זיהומי הקרקע והמים המתמשכים, שנגרמים מפעילות המפעלים הן במישור רותם והן באתר צין, ואשר תוצאתם הינה זיהום רב שנים, בין היתר של עינות צין, עקרבים ובוקק.

4. בדיקה של המצב התכנוני החל בשטח העלתה כי ישנן, לכאורה, מספר הפרות בוטות של הוראות התכנית החלה על השטח – היא תכנית 33/100/02/10, אשר אושרה בנובמבר 1997, ונפרט:

4.1 סעיף 3.5.6 לתכנית כולל הוראות בדבר הפעלת מערכת הטיפול בשפכים. הסעיף עוסק ספציפית בבריכות הגבס ומורה כי "הפסקת הזרמת שפכים לבריכות הגבס – תוך חמש שנים ממועד הפעלת מתקן 31".

4.2 סעיף 3.5.9 לתכנית מורה על הכנת תכניות לשיקום בריכות האיגום, וקובע מועדים לסיום שיקום האגמים:

- "סיום שיקום אגם א' – שנת 2003".
- "סיום שיקום אגם ב' – שנת 2000".
- "סיום שיקום בריכות הגבס – שנת 2003".

5. למיטב ידיעתנו, מתקן 31 קם בראשית שנות ה-2000 והוא פועל מאז. כך שנדרש היה שבריכות הגבס, שאחת מהן הינה בריכה 3 אשר קרסה וגרמה לאסון האקולוגי בנחל אשלים, היו אמורות להיסגר כבר לפני עשור לפחות.
6. בהמשך לכך, לא ברור מדוע בריכות הגבס המשיכו לפעול תוך סיכון הסביבה הכרוך בכך. יצוין כי ידוע בעולם שמאגרים של תוצרי לוואי של תעשיית המינרלים נוטים לקרוס בהיקף של 1-2 לשנה (מתוך 3500 מאגרים ידועים). לפיכך, ברור כי סגירתם של המאגרים בתחום מפעלי צין, לפי הוראות התכנית, היתה אמורה למנוע סיכון ממשי, ובסופו של דבר היתה מונעת בוודאות את האסון הנוכחי.
7. אשר על כן, על פניו נראה כי חברת רותם אמפרט התעלמה מהוראות התכנית הנ"ל, ועשתה דין לעצמה לאורך שנים ארוכות, באופן אשר הוביל בסופו של דבר לזיהום קשה של נחל אשלים, וזאת בנוסף לזיהום שכבר גרמה לעין בוקק, עין צין, ועין עקרבים (אף שבנסיבות שונות).
8. לאור כל האמור לעיל, וככל שהמידע עליו מתבססים הדברים נכון ומדויק (ובמידה ואין הדבר כך אודה לך אם תצביע בפנינו על אי הדיוק/ים), הרי שאין מנוס בשעה זו, לאחר האסון הגדול שגרמה הפרת ההוראות כאמור, מלפעול מיידית ולהפעיל את הוראות החוק הרלוונטיות כדי לתקן את המעוות:

 - א) להוצאת הצווים הנדרשים לשם הפסקה מיידית של פעילות כל בריכות הגבס, והבטחת שיקומן כנדרש בתכנית החלה.
 - ב) נקיטה בהליכים הפליליים המתחייבים נגד מפעל רותם דשנים, ובמידת הצורך נושאי משרה בו, בגין ההפרה הבוטה של הוראות התכנית.

9. העתק מפניה זו מופנה גם לוועדות המקומיות שמפעל מצוי בשטחן, ולו לצורך היידוע. ואולם, אין ספק שחומרת הדברים, על פניהם, מחייבת את מעורבות הועדה המחוזית, ומיידית.
10. לאור חומרתם כאמור, אודה מאד להתייחסותך בהקדם האפשרי לדברים.

בכבוד רב,

אלי בן ארי, עו"ד.
יועץ משפטי

העתקים:

מר אלי פורטי מתכנן הועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז דרום (מחליף): elifo@iplan.gov.il
עו"ד יצחק ברט, יועץ משפטי, הועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז דרום: itzhakba@iplan.gov.il
מזכירות הועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז דרום: miryamco@iplan.gov.il
גיא דוננפלד, מהנדס ההועדה המקומית לתכנון ולבניה, מועצה אזורית תמר: guy@ma-tamar.co.il
הגבי שירה מור-יוסף, מהנדסת הועדה המקומית לתכנון ובניה, המועצה האזורית רמת נגב,
shiram@rng.org.il
הגבי אלינה בהגן, מהנדסת הועדה המקומית לתכנון ולבניה, מועצה אזורית ערבה תיכונה,
handasa@arava.co.il